

3. Дубогай А. Д. Психолого-педагогические основы формирования здорового способа жизни у школьников младших классов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Дубогай А. Д. – К., 1996. – 210 с.

4. Костикова С. Эффективность использования оздоровительных программ на уроках физического воспитания детей младшего школьного возраста / С. Костикова // Олимпийский спорт и спорт для всех: проблемы здоровья, рекреации спортивной медицины : тезисы докл. IV Междунар. науч. конгресса. – К., 2000.

5. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / [ред. Б. І. Холод та ін.] ; М-во освіти і науки Укр. ; Наук.-метод. центр вищої освіти. – К., 2000. – Вип. 27.

6. Язловецький В. С. Учням про здоров'я / В. С. Язловецький, О. В. Язловецька – Кіровоград : РВЦ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2000. – 212 с.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены организация и содержание физкультурно-оздоровительной работы; совершён анализ заданий и определена роль физического воспитания младших школьников средствами физической культуры в условиях современной жизни с целью всестороннего развития личности, установление здорового, культурного образа жизни в детском окружении.

Ключевые слова: физическая культура, здоровье, осанка, активность, экология, здоровый образ жизни.

SUMMARY

The organization and contents of work in keeping physical health have been considered in the article, as well as the analysis of the tasks has been carried out and the role of physical education to junior schoolchildren by means of physical culture in the conditions of the present has been defined with the aim of all-sided development of a person, implementation of children's healthy environment, cultural way of life.

Key words: physical training, health, bearing, activity, ecology, healthy way-life.

УДК 37.013.74

О.А. Бочарова

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ШКІЛЬНА СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ У ПОЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ

У статті висвітлено діяльність Шкільної системи підтримки обдарованості, яка складається з таких напрямів співпраці: учитель-учень; учитель-батьки; учень-учень; учитель-учитель; батьки-батьки; розглянуто форми та методи роботи з обдарованими учнями в польських школах; подано характеристику вчителя обдарованого учня; визначено основні риси характеру, що притаманні талановитій дитині.

Ключові слова: учитель-учень; учитель-батьки; учень-учень; учитель-учитель; батьки-батьки, обдарованість, талановита дитина.

Постановка проблеми. Проблема навчання і виховання обдарованих дітей набула особливого значення у XXI столітті. Значне прискорення в політичному й інтелектуальному осмисленні соціальних, технічних, економічних та культурних цінностей обґрунтувало необхідність створення

системи підтримки й захисту інтересів обдарованої молоді. Зміни, що відбуваються в системі освіти України, її спрямованість на гуманістичні, особистісно зорієнтовані й розвиваючі освітні технології докорінно змінили ставлення до учнів, які мають неординарні здібності. Розуміння того факту, що розвиток суспільства неможливий без збереження й примноження інтелекту країни, привело до суттєвого посилення інтересу до фундаментальних розробок, направлених на виявлення психологічних закономірностей і механізму розвитку, їх апробації щодо впровадження методів пошуку, діагностики й навчання обдарованих учнів. Тому для підвищення ефективності роботи з обдарованими дітьми в українських школах важливого значення набуває вивчення позитивного зарубіжного досвіду.

Аналіз актуальних досліджень. Значним внеском у розробку проблеми стали дослідження польських науковців. Так, у працях Л. Бандури, І. Божим висвітлено особливості характеру обдарованих дітей, праця А. Горальського «Нариси до педагогіки здібностей» присвячена розробці системи психологічних, дидактичних та психолого-дидактичних методів й навчальних матеріалів теорії і практики роботи з різними категоріями обдарованих дітей, у ґрунтовній праці Т. Гізи «Соціально-педагогічні умови процесів ідентифікації й розвитку здібностей учнів у школі» визначено соціальні умови, що необхідні для розвитку обдарованих учнів. Однак питання шкільної системи підтримки обдарованості, форм та методів роботи з обдарованими учнями в польських школах потребують ґрунтовнішого аналізу та висвітлення.

Мета статті – висвітлити Шкільну систему підтримки обдарованості та її роль у розвитку здібностей, форм та методів роботи з обдарованими учнями в польських школах.

Виклад основного матеріалу. Серед значної кількості розпоряджень польського Міністерства освіти і науки існує лише шість, що стосуються роботи з обдарованими учнями. Так, у документах наголошується на наданні освіти кожному громадянину з урахуванням індивідуальних особливостей та здібностей. Однак, у жодному не окреслено чітких директив для шкіл, не визначено, яким чином потрібно організовувати навчально-виховну роботу, яка б дозволила не лише розпізнати талановиту дитину, розкрити здібності, але й підтримати її.

Кожен учитель зустрів учня, про якого б говорили, що він

обдарований або наділений талантом. У Польщі поряд з державними школами функціонують приватні, поряд зі звичайними класами існують експериментальні, в яких учні навчаються за авторськими програмами, що враховують здібності та особливості дитини. Однак, як уже доведено практикою, і як це не парадоксально, саме школа гальмує розвиток обдарованих учнів, оскільки вся її діяльність скерована на учня із середнім рівнем знань.

Визначальним принципом організації польської школи є рівність в освіті. Вихідним положенням для організації навчання є те, що діти народжуються з рівними розумовими здібностями, а відмінності в їх розвитку обумовлені середовищем. Переважна частина дітей відвідує загальноосвітні навчальні заклади, гімназії та ліцеї. Польські педагоги дотримуються думки про те, що сучасна школа повинна виявляти таланти і здібності своїх учнів й застосовувати такі методи, які задовольнятимуть їх розвиток. Тому у польських школах успішно діє **Шкільна система підтримки обдарованості**, гаслом якої є: «Всі учні обдаровані». Її діяльність спрямована на виявлення та створення відповідних умов для максимального розвитку здібностей. Вона складається з таких елементів: методів ідентифікації обдарованих учнів; форм співпраці (учитель–учень, учитель–батьки, учень–учень, учитель–учитель, батьки–батьки); діяльності вчителя; форм організації роботи з учнями; Шкільної бази даних (документація, що збирається протягом усього навчання учня).

Діти відрізняються різними видами здібностей. Головне завдання школи – виявити і розвинути їх. Початок роботи вчителя з новою групою дітей, новим класом прирівнюється мандрівці. Під час цієї подорожі інтуїція, спостереження, власний досвід дозволяють йому розгледіти учня з певним видом здібностей. Перше спілкування з батьками підтверджує це припущення. Майже кожен учитель відчуває радість від майбутньої роботи з обдарованим учнем, але водночас він розуміє і те, що на нього чекає важка та наполеглива праця.

У педагогічній літературі існують дві протилежні концепції: **елітарна концепція** – створення еліти (певного кола людей) та **егалітарна концепція** – рівність умов та шансів для кожної людини. Перша – увиразнює привілейоване ставлення до обдарованих учнів, зосереджує увагу на їхніх потребах, друга – відзначає, що володіння певним видом здібностей уже

привілей, тому талановиті учні повинні мати рівні шанси для розвитку з іншими дітьми. Ці концепції мають як прихильників, так і супротивників. Важко визнати, яка правильна і єдина. Головне, щоб обдарована дитина була визнана у школі, щоб кожний учитель був досвідченим спеціалістом, добре знав своїх вихованців, застосовував у роботі різні методи, форми навчання і виховання, які б задовольняли не лише його, але й учнів.

Як уже зазначалося вище, діти з високим, середнім та низьким рівнями знань у більшості випадків навчаються в одному класі, іноді їх розподіляють на сильні та слабкі класи. Як засвідчує практика, навчання слабких учнів вимагає значних зусиль з боку вчителя, однак, це не означає, що обдаровані учні їх не потребують. Навпаки, вимоги та очікування, що покладає обдарований учень на вчителя у багато разів перевищують вимоги середнього учня. І тоді постає питання: як працювати з обдарованими учнями? Які форми і методи застосовувати?

Доведено, що здібності проявляються вже у дитячому віці. Знаючи про вид здібностей, легше визначити і розробити подальшу роботу, метою якої є їх розвиток. Значно важче виявити та розкрити потенційні здібності учнів. У такому разі робота вчителя вимагає справжньої майстерності. Деякі показники свідчать про здібності дитини. Найпоширенішими є шкільні оцінки, активна участь учня в олімпіадах, конкурсах, дитячі витвори. Необхідно зазначити, що психологічні тести; думка експертів, спостереження вчителів є ефективними методами, але не досконалыми. Доведено практикою, що на результати тестів, олімпіад, конкурсів можуть впливати як зовнішні, так і внутрішні чинники, а саме: стрес, мотивація, страх перед поразкою, особисте ставлення дитини до певного виду занять. І тому, у цьому випадку, вирішальну роль відіграє вчитель. Його завдання полягає у створенні відповідних умов для виявлення й розвитку здібностей. У психолого-педагогічній літературі визначено перелік особистісних якостей обдарованої дитини. Взавши за основу в роботі з обдарованими учнями цю характеристику, вчителю варто пам'ятати про власний досвід, інтуїцію та спостереження [5, 83].

Обдарована дитина характеризується такими особливостями: навчається легко та з бажанням, має добру пам'ять, задає багато цікавих питань, допитлива, має живе і творче уявлення, володіє почуттям гумору, віддає перевагу самостійній роботі, завжди має власну думку та поважає

думку інших, легко знаходить спільну мову з різними людьми, відрізняється високою мораллю, розвинутим почуттям справедливості, вимоглива як до себе, так і до інших. Такі діти концентрують увагу на завданні, легко запам'ятовують велику кількість інформації, дуже активні під час роботи. Крім того, обдарований учень не любить рутинну роботу, він чекає нових завдань або вигадує їх сам. Його лексичний запас слів достатньо великий, під час розмови часто застосовує спеціальні терміни. Можна порівняти обдаровану дитину з пошуковцем, якому притаманне критичне мислення, допитливість, уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати та узагальнювати.

Однак обдарований учень – не ідеальна людина. Часто у нього виникають конфлікти з оточуючими його людьми, він нетерплячий, іноді сварливий, такі діти можуть почуватися ізольовано в школі. У цьому випадку на допомогу приходять так звана **Шкільна система підтримки обдарованості**. Вона включає 5 основних напрямів співпраці: учитель–учень; учитель–батьки; учень–учень; учитель–учитель; батьки–батьки [1, 18].

Шкільна система підтримки обдарованості. Шкільна система підтримки здібностей – це низка запланованих дій, метою яких є створення оптимальних умов для розвитку здібностей та інтересів школярів. **Основні етапи: Крок 1.** Відбір відповідальних за функціонування системи (1–3 класи (початкова школа), 4–6 класи (гімназія)). Основна робота – координація діяльності в межах системи. **Крок 2.** Створення шкільної бази даних (збір інформації про досягнення учнів). У 1–3 класах цю базу даних накопичує вчитель молодших класів, а згодом передає класному керівникові, який її і продовжує.

Напрямок: Учитель–учень. Найвідповідальніше завдання за розвиток обдарованої дитини покладається на вчителя молодших класів. Усі його дії пов'язані з турботою про дитину. Такий учитель проявляє активність, зацікавленість, виявляє бажання працювати, поважає дитячу гідність, постійно підвищує професійні якості. Він має авторитет серед дітей та колег, є професіоналом, володіє глибокими знаннями з предмета, який викладає, його відрізняє від інших кмітливості та красномовність. Діти люблять свого вчителя саме за ці якості. **Напрямок: Учитель–учень:** учитель розширює горизонт мислення учня, нагороджує, створює відповідні умови для розвитку здібностей дитини; застосовує у своїй роботі активні методи, вправи, що розвивають творче уявлення; диференціює матеріал за ступенем складності,

організовує творчі об'єднання, створює гуртки за інтересами.

Як важко розширити горизонт мислення учня без поглиблення власного, так і неможливо спонукати інших до пошуків, коли не шукаєш сам. Тому вчитель обдарованого учня знаходиться у постійному пошуку нових знань. Наприклад, ефективною формою співпраці між учителем та учнем у польських школах є складання списку цікавих та корисних книг. Учитель вибирає цікаві книги і на кожную пише невелику рецензію. Перелік з назвами книг отримують і діти, і батьки. Перевагою такої роботи є те, що учні (особливо молодшого шкільного віку) можуть самостійно обрати книги з урахуванням своїх захоплень. Іншим прикладом є складання інструкцій для самостійної роботи учнів. В інструкції вчитель рекомендує учням ознайомитися з певною навчальною літературою, сторінками з Інтернету, пропонує навчальні мультимедійні програми. У реалізації цього завдання беруть участь психологи, педагоги, працівники бібліотеки та батьки.

Мотивація та нагородження. Кожен учень потребує відповідної мотивації та нагороди за сумлінне навчання та виконання завдань. Мотивація – це процес, який викликає й підтримує певні бажання в учня, що слугують досягненню поставлених цілей. Мотивація можлива за таких умов: по-перше, учень повинен виконувати завдання з бажанням; по-друге, завдання повинні бути посильними для нього. Доведено практикою, що в учнів початкових класів дуже розвинена мотивація до пізнання світу та нових знань. Проте, з кожним роком вона слабшає, речі, які раніше захоплювали учнів, перестають бути такими.

Тому з метою посилення мотивації вчитель повинен застосовувати у навчально-виховному процесі захоплюючі різноманітні форми та методи що враховують індивідуальні особливості учня, у роботі повинен уникати схем; мати чітко відпрацьовані механізми нагороди учнів, у кожній дитині бачити позитивні сторони і бути авторитетом. Одним із способів впливу на досягнення учнів є система нагород. Нагородою можуть бути значки, грамоти, дипломи, які учні отримують за особливі досягнення (участь у конкурсах, олімпіадах, виконання додаткових завдань, оригінальні роботи), іноді це може бути матеріальна нагорода чи стипендія. Види нагород устанавлюють учні разом з учителем. Учні беруть активну участь у конкурсах. Необхідно зазначити, що мета конкурсів, терміни, правила повинні бути чітко визначені і подані вчителем учням та батькам. Важливо,

щоб організований конкурс урахував потреби та захоплення учнів.

Ще одним дієвим способом стимуляції учнів є такі заходи: «Книга винаходів та винахідників», «Зелена книга», «Класні зошити незвичайних вправ», «Класні листи спостережень», «Класні газети», «Поетичні томики». Авторами змісту книг є самі діти. Ці книги знаходяться у класі, всі бажаючі можуть з ними ознайомитися. Учні подають більшість своїх досягнень у вигляді проектів. Цей метод допомагає учням самостійно працювати та використовувати різні джерела інформації. Проектна робота складається з кількох етапів. Учитель обирає тему, що є в навчальній програмі, урахує можливості учнів, обґрунтовує мету проекту, визначає разом з учнями форму проведення, розподіляє учнів, складає інструкцію, що містить тему, мету проекту, завдання, джерела інформації, терміни, критерії оцінювання. Подання проекту відбувається у вигляді вистави, лекції, інсценізації [1, 24].

Створення умов для подання досягнень учнів. Подання досягнень має важливе значення для учнів. Презентація може відбуватися: у *класному колективі* (організація класних заходів за участі гостей); редагування авторських газет; створення секцій за інтересами дітей (спортивна, редакційна, художня); присвоєння учням почесних звань (Майстер, Експерт, Спеціаліст); подання інформації про досягнення учнів у *Книзі майстрів, Книзі експертів*); у *школі*: експозиція робіт учнів у «Галереї учнівських талантів», яку можуть відвідати всі бажаючі; презентація театральних вистав; організація турнірів, семінарів, наукових майстер-класів; «Ярмарок талантів» - експозиція авторських робіт учнів; організація художніх, літературних, музичних, спортивних, математичних гуртків; видавництво учнівських збірників віршів, шкільної газети, проведення учнями старших класів спільно з учителем «Творчих занять» для дітей молодшого шкільного віку. *Позашкільна діяльність учнів* включає: участь у позашкільних конкурсах, турнірах, виставках, вернісажах, зустрічах; відвідування галерей, Будинку Харцежа, Будинку Муз.

Сучасні методи навчання. До сучасними методів навчання належать: проблемні та активні. До проблемних відносять: проблемну лекцію та семінар, до активних – навчальні ігри (стимуляційні, рольові, психологічні), семінари та навчальні дискусії.

Розглянемо детальніше активні методи.

1. Драма – творчий метод, який полягає у виконанні учнями різних

ролей, що дозволяють їм пережити різні життєві ситуації.

2. Ментальна карта – використання наочності: картинок, фотографій, малюнків, символів.

3. Графіті – гра в незакінчені речення, що навчають творчого мислення та сприяють розвитку уяви.

4. Дебати – навчають учнів швидко ухвалювати рішення в різних ситуаціях, аналізувати та узагальнювати.

5. 6 капелюшків – учні розв'язують проблему, використовуючи 6 різних способів.

6. Навчальні ігри – сприяють удосконаленню певних навичок залежно від виду гри (настільні, стимуляційні).

7. Проекти – ознайомлення учнів з різними методиками планування.

8. Острів – спонукає учнів до творчої та пізнавальної активності.

Активні методи застосовуються як на уроках, так і під час проведення позакласних занять. Вони сприяють активності учнів, самостійному пошуку нових знань та відповідей на цікаві питання. Як правило, застосовують диференційоване та індивідуальне навчання. Індивідуалізація навчання у навчальному процесі – це застосування вчителем різних методів та форм, що враховують індивідуальні здібності кожного учня. Учні працюють у групах (однорідні чи диференційовані). Учитель виконує роль координатора. До однорідних груп входять учні майже з однаковим рівнем знань. До диференційованої групи належать учні з різним рівнем знань, тобто потенціал здібних учнів стимулює роботу слабкіших. Проведені дослідження засвідчують, що в таких групах опанування програмного матеріалу відбувається майже на 90% [1, 28].

Позашкільні заняття є невід'ємним елементом Шкільної системи підтримки обдарованості. Планування таких занять повинно враховувати потреби учнів, мати цікаві та захоплюючі форми проведення, сприяти розвитку здібностей, надавати дітям почуття свободи, розвивати ініціативу. Позашкільні заняття об'єднують дітей з певними видами інтересів (театральні гуртки об'єднують художньо обдарованих дітей, математичні – учнів з математичними здібностями). Завдяки таким гурткам учнів старших класів можуть визначитися з майбутньою професією. Для того щоб організувати такі секції, необхідно: **Перший крок.** Початок роботи. (подання теми, її обговорення, виявлення учнів з певними видами інтересів та здібностей).

Другий крок. Головне завдання (робота у групах (індивідуальна та групова). Учитель виконує роль координатора. **Третій крок.** Завершальний (подання досягнень учнів у межах позашкільних занять – галереї, майстерні, зустрічі).

Напрямок: Учитель–батьки. Не можна досягти успіху в роботі з обдарованими учнями без тісної співпраці з батьками. Робота навіть найдосвідченішого педагога без батьківської підтримки приречена на невдачу. Чому так важлива співпраця з батьками? По-перше, саме батьки ухвалюють рішення в яку школу піде їхня дитина, по-друге, вони скарбниця знань для вчителя (хто краще знає дитину?), по-третє, вони партнери вчителя в навчанні і вихованні дитини, по-четверте, саме вони підтримуватимуть та допомагатимуть дитині. Для того, щоб ця співпраця дала результат необхідною умовою повинна стати довіра і порозуміння між учителем та батьками. Батьки мають право знати, що відбувається з дитиною у школі, а вчитель, у свою чергу, повинен чітко та своєчасно їх про це інформувати. Отже, робота вчителя з батьками повинна плавно переходити у роботу з учнями. З цією метою у польських школах проводяться батьківські збори, але не традиційні, рутинні, під час яких обговорюється поведінка та оцінки учнів, а такі, під час яких батьки отримують педагогічні знання. Робота вдома – це продовження класної роботи. Отже, необхідно, щоб батьки знали дієві методи і форми навчання та виховання. Ефективною формою роботи з батьками в польських школах є майстер-класи («Академія сімейного виховання»), які проводять досвідчені шкільні методисти. Як засвідчує практика, форми і тематика проведення таких зустрічей високо оцінюється батьками. Серед питань, що найбільше турбують батьків, можна відзначити: взаємовідносини з однолітками, цікаві книги, відповідальність за вчинки, відпочинок учня, співпраця з учителем, школою, позашкільними закладами, підтримка та розвиток обдарованих дітей. Послідовна та систематична співпраця вчителя та батьків, спільна мова сприяють пошуку нових форм та методів роботи з обдарованими учнями. **Напрямок: Учитель–батьки** охоплює: обмін досвідом та інформацією, батьківські збори, майстер-класи, що проводяться досвідченими методистами школи, участь батьків у навчально-виховному процесі.

Напрямок: Учень–учень. У процесі навчання в обдарованій дитині виникає безліч проблем. Основні з них – фрустрація та нудьга на уроках, зникнення мотивації до навчання, примітивні форми роботи, небажання співпрацювати з іншими слабкими учнями, почуття ізольованості у класі,

труднощі та конфліктні ситуації, що виникають під час спілкування з однолітками, егоцентризм, ексцентрична поведінка. Причиною таких конфліктів стають як самі обдаровані діти, так й інші учні класу. Часто трапляється, що обдарована дитина уособлює поведінку «класного блазня». Чудово виконані роботи, цікаві проекти, незвичайні пропозиції не завжди знаходять розуміння з боку інших учнів. Шкільне життя обдарованої дитини так само складне, як і життя його товаришів. Тому, по-перше, потрібно навчити дітей співпраці, уміння прислуховуватися один до одного, взаєморозуміння, терплячості та довіри, по-друге, для ефективної та результативної роботи вчителю потрібно згуртувати колектив. Для досягнення мети у школах застосовуються такі види робіт:

1. «Учнівські роздуми». Кожен учень має зошит, у який усі учні класу записують наприкінці тижня чи місяця якості, які підкреслюють його позитивні риси.

2. «Спогади». Учні приносять свої дитячі фотографії і проводять бесіду на тему: «Ким би хотів стати?», «Відгадай хто це?». Діти розповідають про свої дитячі захоплення та мрії.

3. «Розповідь із зеленої пляшки». Раз на місяць учні готують анонімні листи, в яких пишуть про хороші чи погані моменти із свого життя у класі, про свої недоліки і чесноти. Листи залишають у пляшках. Після збору читають листи та обговорюють проблеми, що найбільше турбують дітей.

4. «Карта самооцінки» може мати різну форму: короткі анонімні питання і тести.

5. «Приємні листи». Щодня (день народження, іменини) вчитель у центрі класу розміщає привітання, і протягом дня всі учні класу пишуть побажання [1, 33–34].

Напрямок: **Учень–учень** сприяє згуртуванню класного колективу, умінню працювати у групах, співпраці з педагогом.

Напрямок: **Учитель–учитель**. Робота з обдарованим учнем у школі вимагає тісної співпраці між учителями. Відповідальність за розвиток здібностей учнів покладається на класного керівника. Його завдання полягає у збиранні інформації щодо інтересів та захоплень учнів, співпраці зі шкільним психологом (якщо виникають труднощі), зборі та передачі відомостей про участь дитини у позашкільних заходах (важливо, щоб учитель знав про навантаження учня). Уся інформація збирається в точки, які постійно

поповнюються новими відомостями. Напрямок: **Учитель–учитель** охоплює: обмін інформацією між учителями, знаннями та досвідом, проведення засідань педагогічної Ради та методичних об'єднань.

Напрямок: Батьки–батьки Робота з батьками – це створення груп підтримки і співпраці. Головним завданням Шкільної системи підтримки обдарованості є сприйняття батьків як партнерів, застосування їхнього досвіду та знань, що стануть у пригоді під час розв'язання різних проблем. Учитель створює умови для обміну досвідом та інформацією під час зустрічей батьків, організовує проведення майстер-класів. Мета таких зборів – формування та згуртування групи батьківської підтримки.

Висновки. Приходячи до школи, обдарований учень чекає від учителя підтримки та допомоги. Тому лише вчитель може своєчасно побачити й розгледіти талант у дитини, оскільки це його перше завдання. Далі необхідно створити оптимальні умови для розвитку дитини та подальшої її підтримки. Таким чином, для того щоб обдарований учень почувався комфортно у навчальному закладі, міг розвинути свої здібності і таланти у школі, повинна постійно діяти система підтримки обдарованості. А для цього необхідно: зробити школу місцем незвичайних пригод, гідно оцінювати роботу учня, уміти виявляти захоплення та інтереси учнів, указувати на додаткові джерела знань, постійно підтримувати учня та розвивати його здібності, цінувати його ініціативу, заохочувати та стимулювати до цікавої роботи, оточити турботою та не зупинятися на досягнутому. Лише виконання всіх цих завдань сприятиме розвитку здібностей і захопленню в учнів.

Виявлення особистісних та професійних якостей вчителя обдарованого учня становлять предмет нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fechner-Sędzicka Iwona. Szkolny system wspierania zdolności: jak rozpoznować i rozwijać dziecięce uzdolnienia. / Fechner-Sędzicka Iwona. – Toruń : Wydaw. «AKER». – s. 79.
2. Giza Teresa. Problemy diagnozowania zdolności u dzieci / Giza Teresa // Nauczanie Początkowe. – 2002/2003. – Z. 4. – S. 18–22.
3. Goralski Andrzej. Pedagogika zdolności / Goralski Andrzej // Szkice do pedagogiki zdolności / [pod red. Andrzeja Goralskiego]. – Warszawa : Wydaw. Nauk. SCHOLAR, 1996, – S. 7
4. Limont Wiesława. Szkoła – szansa czy zagrożenie dla ucznia zdolnego? / Wiesława Limont // Psychologia w Szkole. – 2004. – № 3. – S. 83–93.

РЕЗЮМЕ

В статті освітлена діяльність Шкільної системи підтримки одаренності, яка складається з наступних напрямків співпраці: учитель-ученик; учитель-родители; ученик-ученик: учитель-учитель; родители-

родители.; рассмотрены формы и методы работы с одаренными детьми в польских школах; представлена характеристика учителя одаренного ученика, определены основные черты характера одаренного ребенка.

Ключевые слова: учитель-ученик; учитель-родители; ученик-ученик; учитель-учитель; родители-родители, одарённость, одарённый ребёнок.

SUMMARY

The paper highlights modern trends in school support system of the gifted, which accounts for the following mainstreams: teacher-pupil; teacher-parents; pupil-pupil; teacher-teacher; parents-parents. The article considers forms and methods of cooperation with gifted pupils in Polish schools; gives the definition of the teacher of a gifted pupil, points out main character features that are relevant to a gifted pupil.

Key words: teacher-pupil; teacher-parents; pupil-pupil; teacher-teacher; parents-parents, gifted, a gifted pupil.

УДК 51-37. (07)

М.М. Волчста

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ У 5–6 КЛАСАХ ЗАСОБАМИ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто використання комп'ютера на уроках математики у 5–6 класах, як нетрадиційного засобу унаочнення, зацікавлення, формування вмінь і навичок, що сприяє оптимізації навчального процесу, запропоновано рекомендації до використання комп'ютера на уроках математики у 5–6 класах як нетрадиційного засобу унаочнення, нагальне виконання яких вимагає сьогодення.

Ключові слова: оптимізація навчання, нові інформаційні технології, засоби унаочнення, навчальний процес, урок, уміння, навички.

Постановка проблеми. Система освіти у будь-якій країні покликана сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. За сучасних умов комп'ютеризації та інформатизації всіх галузей виробництва, суспільного й особистого життя важливого значення набувають проблеми інтенсифікації й оптимізації навчально-виховного процесу, активізації пізнавальної діяльності, розвитку творчого мислення учнів. Нові інформаційні технології навчання значною мірою сприяють вирішенню цих та інших завдань, що постають перед системою освіти.

Інформаційні технології можуть бути ефективними, тільки якщо органічно вписуватимуться у традиційну систему навчання. Якщо вибір методів і засобів навчання відповідає поставленим завданням, ураховує особливості змісту і можливості учнів, то ефективність навчання виявиться максимально можливою за відповідних умов (оптимальною).